

Centenarul Unirii Principatelor Române (1859-1959)

Centenarul Unirii a fost comemorat în toate țările libere în care trăiesc comunități românești.

În Franța festivitățile, care au luat proporții grandioase, au fost organizate de Fundațiile Regale Carol I.

Tema congresului, care a întrunit numele cele mai ilustre ale culturii europene și ale exilului românesc, a fost: «Cultura românească în comunitatea europeană».

Printre personalitățile străine care au participat la desbateri au fost: «Georges Duhamel, academician francez, Gabriel Marcel, membru al Institutului, André François Poncet, academician, Henri Grégoire, academician belgian; Jacques Chailley, profesor la Sorbona; Alf. Lombard, profesor la Universitatea din Lund; Raymond Lebegue, membru al Institutului; Bernard Gapoty, critic muzical; E. D. Tappe, profesor la Universitatea din Londra; Duchesa La Rochefoucault; Marcello Camilucci de la Universitatea din Roma; Prof. Emil Reau, membru al Institutului; Beau de Lomenie, fost profesor la Institutul de Cultură Franceză din București; Yves Auger, fost profesor de limba franceză la Universitatea din Cluj, etc.

Lucrările congresului au fost inaugurate în ziua de 24 Ianuarie, cu un Te Deum oficiat la biserica ortodoxă română din Paris.

După citirea mesajului P. S. Sale Episcopului Teofil Ionescu, corul dirijat de maestrul Traian Popescu a intonat Imnul Regal.

Profesorul Ventamin, președinte al Fundațiilor Regale Carol I, a deschis zilele de studii ale congresului în sala La Rochefoucault-Liancourt, citind mesajul M. S. Regelui Mihai I.

Discursul de inaugurare a fost pronunțat de ambasadorul și academicianul francez Dl. André François Poncet. A luat apoi cuvântul Prof. Giuliano Bonfante de la Universitatea din Genova, care a subliniat unele aspecte paralele în destinele istorice ale României și ale Italiei.

Profesorul Henri Grigoire a evocat figura istoricului român Nicolae Jorga.

În numele intelectualilor americani a vorbit Prof. Nielsen de la Universitatea din Ohio.

Alte mesaje au fost citite de către Prof. Hugh Seton Watson de la Universitatea din Londra și de către Mons. Paul Wolf de la Bonn.

Secretarul Fundațiilor Regale, Dl. Djuvara, a citit mesajele prof. Giorgio del Vecchio de la Universitatea din Roma, al Dlor. Vișoianu, Daniel Halevy, Carlo Smidt — Vice-președintele Parlamentului Federal german — François Mauriac, care a insistat asupra concepției că nici un regim nu are dreptul să distrugă trecutul istoric al unui popor.

Un alt mesaj emoționant a fost acela trimis de marele istoric englez Tonybee, care a amintit că poporul român a reînviat todeauna, tocmai prin suferințele sale și a încheiat spunând că actuala tragedie pe care o trăiesc românii va conduce Româ-

nia la o nouă renaștere, fiindcă poporul român știe și va ști todeauna să fie vrednic de suferințele strămoșilor săi.

Dl. Gabriel Marcel a denunțat unele rușinoase acorduri internaționale care au cauzat actuala dramă a României.

Dintre reprezentanții exilului intelectual românesc au vorbit: Prof. Emil Turdeanu, lector de limba și literatură română la Sorbona; Prof. Dinu Adameșteanu, Alexandru Răduț, Aurel Răuță, George Ciorănescu, N. Crișun, Veniamin, Rațiu, Amzăr, Cerbu, St. Teodorescu, Marin, G. Nandris, Ghiță Ionescu, director al postului de Radio Free Europe de la München, T. Cazaban, V. Horia Mircea Popescu, și alții.

Directorul Centrului de Studii Religioase de la Paris, Dd. Jean Daujat, a evocat figura de apostol și de sfânt a misionarului Vladimir Ghi-

ca, mori în închisorile comuniste.

La închiderea lucrărilor Congresului, scriitorii, artiștii și savanții străini și români au trimis două mesaje adresate: unul Președintelui Republicii Franceze și un altul României îngenuchiate, al cărui text îl reproducem în întregime:

«Intelectualii români refugiați în lumea liberă, reuniți în congres la Paris cu savanți și scriitori prieteni ai Țării noastre în cadrul "Zilelor de Studii" organizate de Fundația Regele Carol I cu prilejul centenarului Unirii Principatelor, exprima fraților de-acasă sentimentul lor de unire în cuget și în simțiri și-i asigură de hotărârea lor neșrămutată de a-și închina toate puterile minții, acțiunii de lămurire a conștiinței universale asupra imperativului libertății omului și independenței națiunii noastre, în cadrul unei ordine europene întemeiate de dreptate».

Expoziția cartii românești

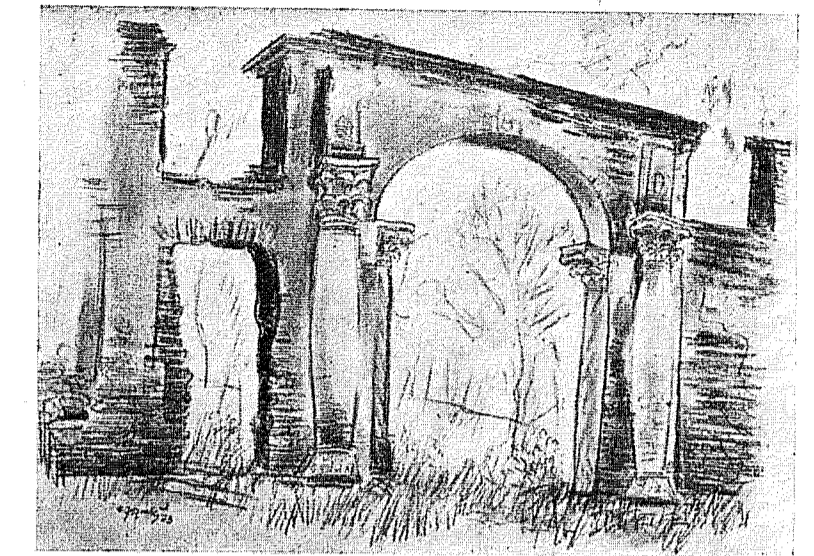
Tot în cadrul festivităților pentru centenarul Unirii Principatelor române Prof. Turdeanu, lector de limba și literatură română la Sorbona a organizat o splendidă expoziție a cărții românești în decursul vecherilor.

În opusculul de prezentare a acestei expoziții cu totul excepțională, atât datorită valorii operelor expuse cât și dificultăților întâlnite de organizatorul ei pentru culegerea materialului, Dl. Turdeanu scrie: «Aceste cărți, care au fost tipărite

înainte de 1948, nu pot fi exportate din România. În străinătate ele sunt, ca să spunem așa, exilate și refugiate».

A fost nevoie de toată pasiunea a celor care acasă la ei și-au pierdut căminul și cărțile, ca să le descopere în străinătate, dându-le astfel puțința de a supraviețui și de a continua să reprezinte o literatură și un efort cultural care inutil se încearcă să se îngroape în uitare».

Două cărți — expuse într-o vitrină îndoliată — atrăgeu atenția vizitatorului: Catalogul cărților interzise în Republica Populară Română, editat de comuniști, și o carte de școală în care a fost censurată cu stersături în tuș, în epoca în care edițiile eurate ale comunistilor încă nu-și făcuseră apariția, o poezie a unui scriitor român.

Jignidi: Poarta castelului lui Brâncoveanu

Vorbind de sinistrul catalog Dl. Turdeanu scrie în opusculul de prezentare a expoziției: «Pe ruinele sfârșitului lor, a creațiilor lor, a visurilor lor, Români au văzut într-o zi apărând o altă carte, o singură carte, o carte groznică. O carte cum n'a mai fost din Evul Mediu. Dacă ar fi fost redacta-

tă în limba latină, ea s'ar fi intitulat "Index librorum prohibitorum". Ea cuprinde aproape întreaga cultură română... Depărtându-vă de această carte sinistră, opriți-vă puțin în fața publicațiilor noastre din exil. Ele vă vor vorbi de nostalgiile, de aspirațiile și speranțele noastre. Ele vă vor spune că'n ciuda tuturor adversităților, istoria poporului românesc, mărturisit în carte, continuă».

Expoziția cărții românești era completată de o expoziție de pictură în care alături de operele marilor maeștri de ieri se puteam admira creațiile artiștilor aparținând generației în evil.

m i s c e l i a n e a

Compozitorul român Nello Mazzini, atât de drag publicului românesc din vremurile bune, o obținut trofeul special italo-francez la cel de al IV «Festival de la Chanson Italienne» de la Nisa, cu compoziția «Monotonic» selectată dintre cele 605 compoziții prezentate la concurs.

Textul italian era de Luciano Beretta, iar versurile franceze au fost scrise de Paul Colline, unul dintre cei mai cunoscuți «chansonniers» ai Franței.

În ziua de 6 Martie posturile de radio și televiziune au transmis frumoasa serată, care a avut loc la Palais de la Méditerranée.

Pictorul român Dimitrie Filip, care în anii din urma a făcut o frumoasă cariera artistică în Argentina, unde își are reședința, a expus la Paris și la Hamburg, obținând un splendid succes de critică și de public.

Cu retiparirea conferinței lui Ni-

colae Jorga: «Concepția românească a ortodoxiei» ținută la Societatea Femeilor Ortodoxe în 1940, avocatul Ioan Popinceanu răspunde la «Îndreptar ortodox» de Nae Ionescu, texte alese și prezentate de D. C. Amzăr» edit. Frăția Ortodoxă, Wiesbaden 1957).

În prefața care întovărășește textul conferinței lui N. Jorga, Dl. Popinceanu precizează că răspunsul său nu vrea să fie o «apologie a Bisericii catolice», ci mai curând o lămurire de poziție creștină față de problemele Bisericii.

«Astăzi, când Bisericile creștine din România traversează zile atât de grele, când ele sunt persecutate, unele suprimate, când noi, românii ortodocși, trăim în exil între frați creștini de credință deosebită de a noastră dar care totuși ne înțeleg, ne consolează și ne ajută, astăzi, când toți creștinii, indiferent de confesiunea lor ar trebui să aibă ca țel suprem lupta împreună contra unicului și celui mai mare dușman al lor, contra bolșevismului. Dd. Amzăr vine să otrăvească atmosfera de înțelegere și de bunăvoință, prin publicarea acestei cărți cu texte scoase din opera lui Nae Ionescu» scrie Dl. Popinceanu.

Domnia sa critică apoi maniera filosofului român de a se juca cu silogismele, «și chiar cu sofismele», cum de pildă în capitolul «Biserica și națiune», în care contestă catolicilor și uniților români românismul lor, pentru simplul motiv că nu sunt ortodocși.

«Punând atunci ipoteza că la 1700 ne-am fi unit toți românii cu Roma, după N. Ionescu — și probabil și după Dl. Amzăr — astăzi n'am mai fi români. De ce să identificăm confesiunea cu naționalitatea? Noi ne-am născut — ca popor — creștini, și nu ortodocși. Și creștinii am rămas. Creștinii ortodocși datorită atător împrejurări și considerente istorice» replica Dd. Popinceanu. «Suntem ortodocși, pentru că suntem români, și suntem români, pentru că suntem ortodocși» — jongla cu silogismele N. Ionescu.

«Aceasta s'ar potrivea dacă numai noi, românii, am fi ortodocși pe lumea asta — observa Dl. Popinceanu N. Ionescu: «A-ți român, nu abun român» ci român pur și simplu, înseamnă a fi și ortodox. În același fel în care, de pildă, animalul «cal» este și «patruped», (pag. 80).

«Dar aici se poate ușor observa că animalul numit «cal» nu e cal numai fiindcă are patru picioare, căci mii de alte animale au patru picioare. Deci cele patru picioare nu

sunt nota esențială și caracteristică a calului» — replica avocatului făcând să se prăbușească întreaga argumentație a filosofului prin excelență.

Mulți români — atunci — nu au primit cu simpatie concepțiile acelea ale lui Nae Ionescu; așa cum astăzi mulți au fost șocați de această polemică absurdă dacă o raportăm la momentele atât de dificile, de tragice pentru Biserica noastră, care se sbate în pântecul balenii ortodoxe rusești.

Inițiativa acestei reexumări este fără îndoială inoportună. Dar — ne-am întrebant — de ce oare Dl. Popinceanu, pentru a-l combate pe N. Ionescu — și împreună cu el pe Dl. Amzăr — a trebuit la rândul său să recurgă la conferința lui N. Jorga, care, întocmai ca opera citată a lui N. Ionescu, picătoeste și ea printr'un excesiv spirit academic.

Ce spune marele istoric în această conferință?

1) Că influența slavă în Biserica ortodoxă a fost «superficială». Alți istorici și reprezentanți tot atât de iluștri ai culturii române, au considerat această influență «dezastruoasă» pentru evoluția nu numai a Bisericii, ci de-a dreptul a națiunii române. (Vezi V. Păvan: «Contribuții epigrafice; Ovid Densușianu: «Istoria civilizației moderne române», ed. II, Iași 1894, v. 75; E. Drăghiceanu: «Introducere la psihologia poporului român», București 1907, p. 375; E. Lovinescu: «Istoria civilizației moderne române», București 1924, p. 8-12.

Că această influență nu a fost «superficială» o dovedește faptul că timp de veacuri noi n'am reușit să ne emancipăm de ea creind o literatură românească. Când am avut această literatură, a fost grație curentului de cultură apuseană adus la noi prin Biserica unită și școala latină.

2) Ortodoxismul românesc — spune N. Jorga — se deosebește de cel slavo-grec. Și nu precizează în ce constă această deosebire. Adevărul este că o diferențiere începuse să se manifeste în Biserica noastră, careia autocefalia îi dăduse un caracter național inexistent în perioada de dependență ierarhică slavo-grecă. Dar iată că invazia rusească din zilele noastre a restabilit vechiul raport de vasalitate ierarhică față de sora noastră vitregă Biserica ortodoxă rusească, chiar dacă aparent autocefalia noastră n'a fost infirmată.

Vorbind despre întorcerea în sânul Bisericii de la Roma a unei părți din Biserica românească din

Transilvania N. Jorga spunea: «Legătura cu Papa este foarte profitabilă poporului românesc, căci, dacă avem legături cu încă o mare autoritate mondială: la dânsa putem avea recurs în anumite împrejurări, și chiar astăzi este foarte folosit să fie o legătură între Scaunul roman și drepturile atacate cu obrăznicie ale neamului românesc. Legătura cu Papa este foarte folosită, și e mai simfatică decât legătura cu Patriarhul din Constantinopol, care este un șef național».

Deci, istoricul nostru considera apropierea de Biserica de la Roma numai sub un raport de oportunism politic, neglijând cu totul latura spirituală a acestei apropieri, latura creștină de întoarcere în sânul Bisericii-mame de care noi am fost despărțiți de împrejurări istorice care ne-au depășit. Dl. Popinceanu, în schimb, vede această apropiere în lumina unui adevăr istoric care este și adevăr spiritual: «Trăim astăzi într-o lume amenințată de un singur mare pericol: comunismul distrugător și ateu. Contra lui cel mai bine luptă Biserica, luptă ce se sunt cu adevărat creștini. Și cum comunismul e unul, așa și Biserica e una, trebuie să fie una Cum acest comunism este dirijat și-și primește directivele și normele de luptă de la Moscova, tot dela un singur cap dela o singură autoritate ar trebui să pornescă și lupta contra lui, pentru a avea succes deplin».

Să sperăm că vom ajunge, dacă nu noi, cel puțin urmașii noștri imediați și apropiați, să trăim zilele când creștinii vor fi toți împreună, în aceeași Biserică, una și sfânta a Mântuitorului, pentru realizarea căreia astăzi se roagă atâția».

Cu îngrijirea Dnei. Sylvia Papp, a Dlui. Ioan Popa și a rev. Păr. Ioan Filip și Mircea Toderich a apărut în zilele acestea un opuscul dedicat memoriei lui Pius XII, care cuprinde o biografie a lui Eugenio Pacelli, câteva pagini în care sunt evocate raporturile defunctului Papă cu poporul român și — citate integral — pastoralele pe care marele dispărut le-a dedicat clerului și credincioșilor catolici români. Între acestea scrisoarea apostolică «Veritatem Facientes» ilustrează în plin gândirea și sentimentele lui Pius XII pentru România și în special pentru Biserica persecutată.

"Ortodocșii dela Moscova"

(Urmare din p. 1).

oriental din Ucraina și din zona subcarpatică să de despărta de Roma?

Accias actiune se desfășoară în Orientul Mijlociu, mai ales în cele trei patriarhatelor ortodoxe de la Ierusalim, Antiohia și Alexandria Egiptului. Cu scopul precis de a adrunca pozițiile catolicismului, ierarhiile religioase de la Moscova au secundat, fără nici măcar să-și dea osteneala să salveze aparențele, proiectele Cremlinului. Anul trecut, după un sejour de inițiere în teritoriul sovietic, patriarhul Antiohiei a declarat că consideră «o mare fericire pentru Siria și pentru calalatele Țării din Orient, prietenia Rusiei, care va ajuta acele popoare să-și apere propria independență». Și ca aceste planuri să nu fie lipsite de o consacrare liturgică, anul acesta, la Moscova, se va celebra — în luna Martie — un Te Deum solemn pentru solemnizarea creierii R.A.U.-lui. Nu numai atât (de oarece zeliul Patriarhului moscovit nu ții nici pe refugiații de rit catolic oriental): la Paris și în America au fost deschise adevărate «misiuni», lucru care ne autorizează să credem că sefiu Bisericii ortodoxe rusești astăzi fac parte din diplomația sovietică.

Aceasta este acțiunea fătășă. Dar paralel cu această acțiune fătășă, se desfășoară o alta, subterană, și nu mai puțin primejdioasă, care constă în surprinderea buneii credințe a multor spirite ingenue seduse de un ideal de împăciuire și de înțelegere. Această acțiune se însușează în școlile religioase, în revistele de cultură religioasă, până și în instituturile care depind de Sfântul Scaun.

Cei care se ocupă cu problemele religioase își amintesc cazul unui institut culesiastic român — lucrul s'a întâmplat de curând — care a ajuns să elogieze printr'o revistă, a sa, opera Bisericii moscovite, numind-o «zid de apărare al credinței creștine în Rusia». La aceste devieri Vaticanul a reacționat așa cum trebuie fiindcă își aducea aminte de episcopii români morți în închisori și de alții încă în carceră sau relegați în localități necunoscute.

Dar împotriva oricărei insidii, împotriva oricărei devieri, exemplul cel mai înalt continuă să rămâie acela al episcopatului catolic românesc de rit bizantin, care a respins invitațiile la apostazie cu aceste memorabile cuvinte: «Răspunsul nostru pentru toți cei care ne solicită să ne trădăm credința, este acesta: eu nu am nici o putere împotriva adevărului».